

СПРАВА «КУПІНСЬКИЙ ПРОТИ УКРАЇНИ»

(CASE OF KUPINSKYI v. UKRAINE)

(Заява № 5084/18)

Стислий виклад рішення від 10 листопада 2022 року

У березні 2002 року Окружний суд округу Бекес (Угорщина) визнав заявника винним у вчиненні злочину та обрав йому покарання у виді довічного позбавлення волі з можливістю умовного звільнення на поруки після відбуття двадцяти років покарання з обов'язковим видворенням з країни. Передача заявника до України для відбування покарання відбулася у травні 2007 року без його згоди відповідно до Додаткового протоколу до Конвенції про передачу засуджених осіб 1983 року. Апеляційний суд Закарпатської області визнав вирок, ухвалений щодо заявника угорськими судами, та у зв'язку із набранням чинності нового Кримінального кодексу України 2001 року прийняв рішення, що остаточним обраним покаранням для заявника було довічне позбавлення волі без конфіскації майна з можливістю умовного звільнення на поруки не раніше, ніж через двадцять років. Із незначними змінами це рішення було залишено без змін Верховним Судом України. Починаючи з 2016 року заявник неодноразово звертався до Ізяславського районного суду Хмельницької області із заявами про умовно-дострокове звільнення або заміну невідбутої частини покарання більш м'яким. Проте суд першої інстанції відмовляв на тій підставі, що національне законодавство не передбачало процедури умовно-дострокового звільнення осіб, засуджених до довічного позбавлення волі. Ще однією причиною для відмови заявнику було те, що він не довів своє виправлення. Ці рішення суду першої інстанції були залишені без змін Апеляційним судом Хмельницької області. До Європейського суду з прав людини (далі – Європейський суд) заявник скаржився за статтею 3 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція) з огляду на те, що законодавство не передбачало можливості для засуджених до довічного позбавлення волі задоволення їхніх клопотань про перегляд такого покарання; за статтею 7 Конвенції у зв'язку з тим, що українські суди замінили обране йому угорськими судами покарання у виді довічного позбавлення волі, яке можна було скоротити, таким, яке *de facto* було неможливо скоротити. Розглянувши скаргу заявника за статтею 3 Конвенції, Європейський суд дійшов висновку, що обґрунтування, зроблені у рішенні «Петухов проти України (№ 2)», є застосовними і до цієї справи, тобто покарання заявника вважається таким, яке не підлягає скороченню згідно з чинним законодавством України. Європейський суд вказав, що процедура і порядок застосування положення про умовно-дострокове звільнення до засуджених до довічного позбавлення волі ще не встановлені, і за відсутності таких норм й процедури, національні суди вважали, що вони не мали повноважень ухвалювати рішення про умовно-дострокове звільнення засуджених до довічного позбавлення волі. З огляду на це Європейський суд констатував порушення статті 3 Конвенції.

Розглядаючи скаргу заявника за статтею 7 Конвенції, Європейський суд зауважив, що, як вбачається з відповідних положень угорського законодавства, воно дійсно розрізняє покарання у виді довічного позбавлення волі, яке можна і яке не можна скоротити, і передбачає застосування обох цих покарань. У справі заявника національні суди в Угорщині у вирокі однозначно вирішили обрати йому покарання саме у виді довічного позбавлення волі, яке можна скоротити, а не таке, яке скоротити неможливо. Європейський суд зазначив, що національні органи влади України, відмовивши заявнику в реальній можливості клопотати про умовно-дострокове звільнення, підтвердили, що вони замінили його первинне покарання у виді довічного позбавлення волі, яке можна було скоротити, *de facto* та *de jure* таким, яке скоротити було неможливо, а тому змінили суворість первинного покарання не на користь заявника, шляхом накладення суворішого покарання. Європейський суд дійшов висновку, що національні суди за конкретних обставин цієї справи вийшли за межі вжиття звичайних заходів виконання та змінили суворість покарання заявника. Зважаючи на це, Європейський суд констатував порушення статті 7 Конвенції.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

- «1. Оголошує заяву прийнятною;
2. Постановляє, що було порушено статтю 3 Конвенції;
3. Постановляє, що було порушено статтю 7 Конвенції;
4. Постановляє, що: (а) упродовж трьох місяців з дати, коли це рішення набуде статусу остаточного відповідно до пункту 2 статті 44 Конвенції, держава-відповідач повинна сплатити заявнику 2 500 (дві тисячі п'ятсот) євро та додатково суму будь-якого податку, що може нараховуватися, в якості відшкодування моральної шкоди, ця сума має бути конвертована в національну валюту держави-відповідача за курсом на день здійснення платежу; (b) із закінченням зазначеного тримісячного строку до остаточного розрахунку на зазначену суму нараховуватиметься простий відсоток (*simple interest*) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, яка діятиме в період несплати, до якої має бути додано три відсоткові пункти;
5. Відхиляє решту вимог заявника щодо справедливої сатисфакції».